

FINESTRA
OBERTA
COMUNITAT

Lola Abelló

Els deures escolars

Lola Abelló

La CEAPA recull, des de fa temps, les queixes dels pares i mares sobre els problemes i tensions que aporten els deures escolars a casa. Hi ha qui afirma que els deures els hipotequen els caps de setmana i la relació familiar s'omple de tensió i estrés. No està provat que fer més feina escolar a casa millori l'aprenentatge, i els nostres veïns francesos n'estan fent tota una creuada que es mereix una reflexió. Cal trobar alternatives que ajudin als progenitors a fer de pares i mares i no de mestres de repàs.

▣ **PARAULES CLAU:** deures escolars, esforç, conflictes quotidians, rendiment escolar, formació complementària, tasques formatives a casa, convivència, relació família escola.

Què fan els nens i nenes quan surten de l'escola?

La majoria tenen alguna activitat extraescolar. Els que s'ho poden permetre, en fan més d'una i de dues, entre les quals podem trobar algun idioma, música, esport i, per descomptat, deures per a casa.

En una tertúlia de mestres, es comentava que els deures escolars estan tan arrelats a la cultura social que, si no en poses, sembla que no ets un bon docent. D'altres pensaven que una mica de deures diari ajuda a adquirir hàbits de treball i alguna opinava que només han de fer el que no han fet a classe.

El debat és sobre la taula, tant aquí com a Europa.

Mirant una mica la premsa, trobem, al diari *El País*, titulars com ara: «Rebelión contra los deberes en casa», «Bélgica establece por decreto la duración y el tipo de deberes escolares». Recordem, a més, que l'any passat, a França, es va organitzar una vaga de deures convocada per la Federació de Pares d'Alumnes majoritària (FCPE) contra els «treballs forçats» fora de l'horari lectiu.

Des de fa anys, la CEAPA, la Confederació Estatal de les AMPA, denuncia que l'escola no respon adequadament a les necessitats educatives, ja que s'ha incre-

Es considera que sis hores de classe ben aprofitades és el màxim que un nen o una nena pot fer al dia, per no sentir-se cansat

mentat el temps que els infants dediquen a fer tasques escolars a casa. Gairebé un terç dels alumnes de primària espanyols dediquen unes dues hores als deures escolars, xifra que representa un augment que va d'un 40% a un 48% entre 1997 i 2007.

Entre els especialistes que s'han dedicat a estudiar l'eficàcia o no de fer deures a casa per aconseguir més bones notes, Harris Cooper parla de limitar-los: «Els alumnes que fan deures sembla que treuen més bons resultats, però només en quantitats apropiades per al seu desenvolupament».

El mateix Cooper explica que els deures són més eficaços a secundària que a primària, ja que els petits ofereixen molta resistència a vèncer les distraccions que els envolten a casa. Les demandes de la CE-APA van justament en aquest sentit. **Les dificultats que tenen els pares i les mares per aconseguir que la canalla faci els deures causen tensions a la família, moltes vegades provoquen que les criatures es quedin sense jugar—malgrat que el joc també és aprenentatge— i, sobretot, re-**

dueix la comunicació i la convivència entre pares i fills, la qual cosa significa que adults i infants, o no tan infants, puguin disposar d'un temps per «fer activitats junts», activitats senzilles que estiguin a l'abast de tots els pares i mares i que ajudin a crear els hàbits educatius quotidians.

Des de 1956, els deures escolars a casa estan prohibits a l'escola primària francesa. Es considera que sis hores de classe (quatre dies a la setmana) ben aprofitades és el màxim que un nen o una nena pot fer al dia, per no sentir-se cansat i que resulti perjudicial per a la seva salut física i el seu equilibri nerviós.

La FCPE, és a dir, la Federació de Consells de Pares d'Alumnes, la majoritària a França, exposa, en el seu projecte educatiu, que els aprenentatges s'han de fer a classe i amb la presència del professorat i no a través dels deures escolars a casa, perquè representen una delegació de tasques escolars a la família i, a més, incentiven les diferències culturals i socials.

[...] la norma és que l'infant mostri a casa el que ha fet a l'escola i no que mostri a l'escola el que ha fet a casa [...]

Encara que aquesta dada no es conegui prou, a Espanya, l'any 1956, es va aprovar una circular en el mateix sentit que a França, però els mestres i el professorat

continuen imposant feina obligatòria a casa. Encomanen a les criatures que facin treballs, resums de llibres o lectures, exercicis de matemàtiques, de llengua, etc. Normalment, continguts repetitius i poc motivadors que s'haurien d'haver treballat a classe, però els mestres i els professors, empesos per un temari dens i per la necessitat de seguir el llibre de text, deixen a les famílies la responsabilitat de realitzar unes tasques que no els pertocuen. Els uns intenten ajudar i els altres paguen classes particulars o acadèmies. Si tenim en compte que no tots els pares i mares gaudeixen del mateix nivell educatiu ni de la mateixa capacitat adquisitiva, s'engrandeixen encara més les diferències a la classe.

FINESTRA OBERTA

Comunitat

Deures escolars

P

Loïa Abelló

FINESTRA OBERTA

No està clar fins a quin punt els deures milloren el rendiment escolar, sobretot a primària. Als EUA, hi ha molta gent contrària a posar feina a casa. Argumenten que, quan els infants són petits, les mares i els pares els han d'ajudar, no tenen prou capacitat per organitzar-se tots sols i, en lloc de totes les virtuts que defensen els que en són partidaris, es tornen uns infants dependents i solament es motiven amb negociacions i càstigs (Mora i Aunión, 2012).

El decret Nolle a Bèlgica, només prohibeix els deures per els infants a educació infantil. A cicle inicial (6-8 anys), els professors poden demanar als alumnes resums orals o escrits de les classes impartides, però han de fer-se sense l'ajuda d'un adult. A cicle mitjà (8-10 anys), no poden excedir de 20 minuts al dia i a cicle superior (10-13 anys), no poden es

Alguns exemples d'alternativa als deures de FCPE

- > Explicar una història, llegir un llibre junts.
- > Escoltar recitar un poema que al vostre infant li agradi molt.
- > Fer un dibuix per a la mestra o per algú altre.
- > Escriure un poema junts.
- > Buscar una foto o un material per il·lustrar allò que s'ha estudiat a casa.
- > Que el nen expliqui un moment de la classe que li ha agradat més, o que li ha agradat menys.
- > Ensenyar la llibreta i parlar d'allò que han fet.
- > Fer una recepta d'un pastís per a la classe.
- > Escriure a un familiar.
- > Explicar records de la nostra infància.

poden estendre més de mitja hora al dia.

En cap cas, els deures contaràn per a les notes per evitar discriminacions i les escoles que no en demanen poden continuar fent-ho

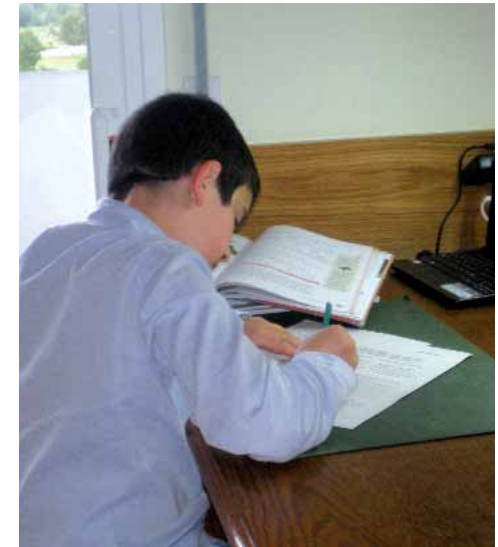
El mes de març de 2012, la FCPE va celebrar una jornada temàtica sobre els deures escolars, amb unes conclusions que contradieien les afirmacions dels defensors de les tasques a casa i que jo exposo basades en les meves reflexions.

«Els deures a casa són per inculcar el valor de l'esforç»

Darrerament, s'està jugant molt amb el binomi format per les paraules esforç i escola. S'estan aprofitant les idees neoliberals per justificar les retallades que s'estan portant a terme a l'entorn euro, sobretot al sud d'Europa. S'oblida que l'escola és un lloc d'aprenentatge i que l'esforç no ha de ser un fi en si mateix, sinó el mitjà per progressar, i que l'interès i la motivació són els motors que posen en marxa l'esforç per aprendre.

«Per als socialment desfavorits, no fer deures a casa representarà més consum de televisió i de jocs electrònics i no adquiriran els hàbits de treball per afrontar la secundària amb èxit»

Els deures escolars són causa de diferències socioculturals que poden esdevenir

Lola Abeló

profundes. L'escola pública continua sent la font d'igualtat d'oportunitats, sobretot davant la diversitat social actual. Tot l'aprenentatge i la feina que es pugui fer a l'escola dona les mateixes possibilitats a tots i a totes, si no, derivarem cap a un model de tipus coreà, en què les criatures fan llargues jornades en acadèmies per triomfar, amb la qual cosa n'hi ha moltes que queden arraconades. És aquest el preu que volem pagar?

«Els deures són indispensables per adquirir els coneixements i aprofundir-hi»

Tot el que es pugui fer a la classe, un lloc propici per treballar, amb l'ajuda del mestre o de la mestra, amb companys i companyes per compartir l'aprenentatge i els

exercicis adequats per comprendre les matèries, no necessita cap esforç complementari. L'alumnat que no ho entén a l'aula, difícilment hi arribarà tot sol a casa.

«Els pares i les mares demanen que es facin deures a casa»

Moltes vegades pot ser per la tradició i per una certa competitivitat entre pares i mares que transmeten a la seva canalla, d'altres pot ser per una falta de comunicació entre professorat i famílies. Els mestres i els pares tenen diferents papers en l'educació de la canalla, sobretot en relació amb l'escolaritat. Els pedagogs són els mestres i els professors, i el paper de les famílies és el d'acompanyar les seves criatures per aquesta aventura de l'aprenentatge reglat. Les progenitores i els progenitors tenen el dret de conèixer allò que es fa a l'escola i el més adequat és que els infants ensenyin allò que han

fet a l'escola i no el contrari, que ensenyin a l'escola allò que han fet a casa.

El bon progenitor és aquell que fa treballar les seves criatures»

Les federacions i confederacions de pares i mares d'alumnes han comprovat que els deures són una font de conflictes quotidians entre pares i fills. Moltes vegades, un exercici considerat senzill pels mestres pot tenir molta complexitat per a pares i mares que van deixar els estudis aviat. Això l'infant pot viure-ho com un problema amb l'escola.

La relació entre pares i fills s'ha escolaritzat, de manera que el que compta són els resultats acadèmics, per als quals moltes vegades competeixen les famílies. Això els fa oblidar valors essencials com ara la convivència, el joc o la responsabilitat. Les extraescolars també han anat canviant cap a

La relació entre pares i fills s'ha escolaritzat, de manera que el que compta són els resultats acadèmics, per als quals moltes vegades competeixen les famílies. Això els fa oblidar valors essencials com ara la convivència, el joc o la responsabilitat

un reforç per excel·lir en els coneixements acadèmics. Qui pot, és clar!

Caldria fer una parada en la cursa diària per la quantitat i reflexionar sobre com es pot accedir a la qualitat dels aprenentatges i de la convivència que representa l'educació familiar.

I, per acabar, una recomanació: el compromís dels progenitors i les progenitores amb l'escola no passa per ajudar a fer els deures a les criatures, sinó per propiciar l'entorn agradable perquè els facin totes soles i per la participació al centre docent a través dels canals establerts (AMPA, consell escolar, etc.). ■

ALTERNATIVA DE CEAPA

- 1. Reformar el currículum educatiu** per establir un ensenyament més estimulador, pràctic i centrat en l'adquisició de competències bàsiques, adaptada a la societat del segle XXI.
- 2. Que els deures només formin part d'una formació complementària**, amb el suport de biblioteques, museus, associacions i recursos de l'entorn escolar, amb activitats relacionades amb la lectura, la recerca i la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació. Que es poguessin fer sense l'ajut d'un adult.
- 3. Que tots els centres educatius ofereixin programes de reforç educatiu** (com el PROA a secundària), de manera que l'alumnat amb més dificultat es pugui quedar un temps limitat a l'escola o rebí algun tipus de reforç.

REFERÈNCIA BIBLIOGRÀFICA

MORA, M.; AUNIÓ, J.A. (2012): «Rebelión contra los deberes para casa». *El País Digital* [en línia]. 2 de abril. <http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/04/02/vidayartes/1333390053_270755.html>. [Consulta: mayo 2013]

FINESTRA OBERTA

Comunitat

Deures escolars

HEM PARLAT DE:

- Deures escolars.
- Convivència.
- Horaris familiars.

AUTORA

Lola Abelló Planas

Escola Valldefflors.

Tremp (Lleida)

lola.abello@telefonica.net

Aquest article fou sol·licitat per GUIX: ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el més de desembre de 2012 i acceptat el mes d'abril de 2013 per a ser-hi publicat.